

LBRIS

We know
books

ARHIMANDRITUL ZAHARIA

NELUMESCU IUBIRII

Monahismul

răspunsul omului la chemarea
absolută a lui Hristos

MĂNĂSTIREA STAVROPIGHIE SFĂNTUL IOAN BOTEZĂTORUL
ESSEX, ANGLIA

Traducere după originalul în limba greacă

ΦΙΛΟΤΙΜΙΑ ΑΓΑΠΗΣ

ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ, ΤΟ ΥΠΕΡΤΑΤΟ ΤΙΜΗΜΑ ΤΟΥ ΧΑΡΙΣΜΑΤΟΣ

Stavropегic Monastery of St John the Baptist, Essex, UK

ISBN 978-1-909649-99-6

Pentru ediția în limba română

NELUMESCU IUBIRII

Monahismul – răspunsul omului la chemarea absolută a lui Hristos

©2023, Mănăstirea Stavropighie Sf. Ioan Botezătorul, Essex,
Marea Britanie

ISBN 978-1-915687-18-0

Traducere Monahiile Tecla și Porfira

Redactare și punere în pagină Monahia Casiana

Tipărit de Lyhnia A.E., Atena, Grecia

Ediție a Mănăstirii Stavropighie Sf. Ioan Botezătorul

Tolleshunt Knights, by Maldon,

ESSEX, CM9 8EZ,

England, UK

<https://essexmonastery.com/bookshop>

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei publicații nu poate fi reprodusă, stocată sau transmisă în vreo formă sau prin mijloace electronice, mecanice sau fotocopiare etc., fără a obține în prealabil permisiunea scrisă a Mănăstirii Sf. Ioan Botezătorul.

CUPRINS

Cuvânt înainte	11
„Purtând ocară lui Hristos”	15
Caracterul nelumesc și etosul Mielului lui Dumnezeu ...	23
<i>Calea lui Dumnezeu</i> 24	
<i>Etosul căii lui Hristos</i> 31	
<i>Monahul – purtător al caracterului nelumesc și al etosului lui Hristos</i> 42	
Sfânta ură de sine	55
Misiunea monahului și slujirea lui în Biserică	83
„Nu vă împotriviți celui rău” – adevărata biruință a monahului	107
<i>Puterea mai presus de lume a poruncilor</i> 108	
<i>Biruința în adâncul inimii</i> 112	
<i>Binecuvântarea smereniei</i> 116	
<i>Paradoxul monahismului</i> 122	
Caracterul absolut al monahismului	135
<i>„O mântuire atât de mare”</i> 136	
<i>Râvna pentru cuvântul lui Dumnezeu</i> 139	
<i>Dimensiunile veșnice ale monahismului</i> 144	
<i>Credință și dăruire</i> 148	

<i>Pocăința fără sfârșit</i>	150
<i>Acribia în ascultare</i>	151
<i>Verigă în lanțul Tradiției</i>	154
<i>A ne socoti pe noi înșine mai prejos de toți</i>	156
<i>Răstignirea minții</i>	160
<i>Dumnezeul Părintelui nostru</i>	165
<i>Ura de sine</i>	167
<i>Odihnește-l pe Părintele tău și L-ai odihnit pe Dumnezeu</i>	173
<i>Chipul ipostatic al ființării în cultura monahală</i>	197
<i>Veșmântul smereniei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu – chipul monahismului</i>	219
<i>Cunoașterea persoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu</i>	220
<i>Smerenia dumnezeiască</i>	222
<i>„Fie mie după cuvântul tău”</i>	225
<i>„Să nu ne arătăm oamenilor”</i>	227
<i>Curăția</i>	230
<i>Sfânta Scriptură</i>	232
<i>Inima adâncă și rugăciunea ipostatică</i>	234
<i>„Se biruiesc hotarele firii”</i>	236
<i>„Purtând în trup omorârea de-viață-dătătoare a Domnului Iisus”</i>	239
<i>Sfânta frică</i>	241
<i>Consfințirea adevărului căii</i>	242
<i>Darul vieții proorocești</i>	244
<i>Lepădarea îndreptăririi de sine</i>	247
<i>„Vremea ca Domnul să lucreze”</i>	249
<i>Îmbrățișarea vieții dumnezeiești</i>	250

<i>Psalmul 44 – prorocie despre Maica Domnului</i>	252
<i>Stând în veșnicie</i>	252
<i>Auzirea cuvântului lui Dumnezeu în inimă</i>	254
<i>Lăcașul cel tainic și frumusețea lăuntrică</i>	255
<i>Veșmântul sufletului</i>	257
<i>Călăuzirea le cămara de nuntă</i>	258
<i>Sfânta și smerita îndrăzneală</i>	259
<i>Privilegiul monahului</i>	260
<i>Agerimea duhului reînnoit</i>	263
<i>Apostolii au lăsat totul și au mers după Hristos</i>	271
<i>Monahismul – răspunsul grabnic la chemarea dumnezeiască</i>	273
<i>Cel ce a primit flacăra să alerge</i>	276
<i>Iuțimea isihiei</i>	281
<i>Ochiul lăuntric</i>	286
<i>Iubirea nebună a prietenilor lui Hristos</i>	299
<i>Căutarea Feței Domnului</i>	299
<i>Monahismul – împlinirea poruncii iubirii</i>	302
<i>Dorința de a-L încredința pe Domnul</i>	307
<i>Monahul – chipul Cincizecimii</i>	310
<i>Iubirea nebună a monahului</i>	313
<i>Smerenia, aducerea de mulțumită și bucuria</i>	318
<i>Prietenii Domnului Iisus</i>	320
<i>Beția trezvitoare a monahului</i>	323
<i>Epilog – Străjerul inimii</i>	333

„PURTÂND OCARA LUI HRISTOS”*(Evrei 11, 26)*

Potrivit Cuviosului Sofronie, realitatea istorică dă mărturie de faptul că mănăstirile întemeiate de călugări săraci și suferinzi, clădite pe lacrimile, sudoarea și rugăciunile lor, au propășit duhovnicește mai mult decât cele întemeiate de împărați, episcopi sau oameni bogăți.

În monahism, darul smereniei este deosebit de mare, precum plină de măreție este și chemarea tainică a monahului de a da mărturie despre desăvârșirea smereniei lui Hristos. Prin deplina și dumnezeiasca Sa deșertare de Sine, Hristos a adus pe pământ un asemenea har care mântuiește întreaga lume până la sfârșitul veacurilor. El a lucrat o bogată mântuire, care s-a păstrat ca o comoară în sânul Bisericii Sale de-a lungul veacurilor și rămâne biruitoare în veșnicie. Dacă nu se abate de la această cale mai presus de fire a smereniei lui Hristos, monahul își va identifica neîndoielnic viața cu cea a Domnului. Va ajunge să-L cunoască pe Începătorul acestei căi și să primească largirea harului Său celui nesticăcios. Cu cât își conștientizează mai adânc chemarea de a fi purtător al etosului lui Hristos, cu atât mai mult își armonizează

viața cu darul smereniei și devine de mare preț înaintea lui Dumnezeu.

Frumusețea și esența vieții monahale constau în smerenie, în deplina predare de sine a monahului în mâinile lui Dumnezeu. Monahul care nu micșorează măreția chemării sale, aceea de a păși neabătut pe calea lui Hristos, încetează să mai fie „din lumea aceasta”. El se aseamănă cu Cel ce a fost dus la junghiere ca un Miel fără prihană și a pățimit „în afara porții”, afară din tabăra lumii acesteia¹. Întocmai cum Domnul a venit pe pământ și a viețuit în adâncă sărăcie, neavând loc nicăieri pe pământ, nici măcar în sinagoga întemeiată în Numele Lui, la fel și monahul nu are loc nici în lumea aceasta, nici în Biserică.

Darul monahului este smerenia. De aceea, potrivit poruncii Domnului, el le săvârșește pe toate astfel încât „să nu se arate oamenilor”². Pentru a păstra acest dar, nu trebuie să iasă în evidență cu nimic, nici să se îndeletnicească cu cele ce sunt de preț în ochii lumii. Chiar și numai a râvni la vreo slavă sau poziție pentru sine îl aseamănă pe monah cu închinătorii la idoli, care, după cuvântul Domnului, caută tronuri și laude de la oameni³, însă își iau răsplata în viața aceasta, iar nu în veșnicie⁴.

Monahul își lucrează pocăința în taină⁵ și trudește cu mâinile sale nu pentru sine, ci pentru frații lui. Tot ceea ce face trebuie să fie în ascuns, în așa fel încât să

1. Cf. *Evr.* 13, 12-13.

2. Cf. *Mt.* 6, 1-6, și 16-18.

3. Cf. *Lc.* 22, 25; *Rom.* 2, 29.

4. Cf. *Mt.* 6, 2, 5, 16.

5. Cf. *Mt.* 6, 6.

nu atragă atenția celor din jur. De aceea, în ochii lumii monahul este nefolositor, pentru că oamenii nu văd nimic deosebit în el. Ba mai mult, el nu are nicio putere, nici măcar aceea de a-și apăra propria viață. Însă astfel se înrudește cu Dumnezeu-Omul Iisus, Care nu a avut unde să-și plece capul⁶. Trăind ca un proscris și fiind disprețuit de lume, monahul adevărat află cu ușurință mântuirea.

Unii sfinți ai Bisericii iau asupra lor nevoița ascetică a nebuniei pentru Hristos. Ei pricinuesc sminteli pentru a fi disprețuiți de oameni și astfel, atrăgând batjocura tuturor, își tăinuiesc virtuțile de ochii lumii. Prin această umilință de bunăvoie, ei se feresc de mândrie, cultivând și păstrând harul în chip desăvârșit.

Ceva asemănător se petrece și cu monahul. Săvârșindu-și în chip nevăzut pravila smerită de „a nu se arăta oamenilor”, el se face nebun în ochii lumii, iar aceasta îi îngăduie să păzească nejeftuită în inima lui comoara harului. Împlinindu-și în taină chemarea smerită, el se desprinde de preocupările și problemele lumii și își îndreaptă atenția asupra singurului lucru de trebuință: lucrarea lăuntrică de a hrăni neîncetat văpaia flămândă a harului în cuptorul inimii sale. Aceasta este „nebunia lui Dumnezeu, care este mai înțeleaptă decât înțelepciunea oamenilor, și slăbiciunea lui Dumnezeu, care este mai puternică decât tăria oamenilor”⁷.

Nicio altă îndeletnicire nu aduce mai mare răsplată decât monahismul. El hărăzește „mari și prețioase făgă-

6. Cf. *Mt.* 8, 20; *Lc.* 9, 58.

7. Cf. *1 Cor.* 1, 25.

duințe”⁸, întrucât monahul urmează cel mai îndeaproape viața Domnului. Deși Evangheliile ne dau foarte puține amănunte despre viața lui Hristos, unele din cuvintele Lui dezvăluie starea de sărăcie extremă în care a viețuit: „Vulpile au vizuini și păsările cerului cuiburi; Fiul Omului însă nu are unde să-și plece capul”⁹. Domnul nu a deținut bunuri materiale pe pământ. Iar când i-a trimis pe apostoli la propovăduire, le-a poruncit să nu ia cu ei nici pungă, nici două haine, nici sabie, ca să nu aibă nimic pe care să se poată sprijini. I-a trimis ca pe niște oi lipsite de apărare în mijlocul lupilor, zicând: „Vrednic este lucrătorul de hrana sa”¹⁰, pentru că Cel care le-a încredințat această slujire le va purta de grijă.

Desăvârșirea Fiului Omului le este dată ca și poruncă adevăraților Săi ucenici. Monahul, ca urmaș al Domnului, nu are bunuri proprii. El viețuiește în sărăcie și ascultare, stăruind în „nemicul smereniei” până la sfârșitul vieții sau până când brațul cel puternic al lui Dumnezeu îl va înălța la timpul convenit¹¹. Dacă monahul trăiește în chip drept, singurul său sprijin este Starețul lui. Prin acesta, el se încredințează cu totul proniei lui Dumnezeu și astfel harul dumnezeiesc devine singura lui mângâiere și scăpare. Deși îndură ani îndelungați părăsirea de către Dumnezeu, totuși își păstrează neîmputinată credința și încrederea în El. Vedem taina aceasta lucrând în viețile sfinților, ca de pildă la Cuviosul Siluan, care, asemenea Domnului pe Cruce, a suferit o adâncă părăsire de

Dumnezeu, cu neputință de înfățișat în cuvinte. Pentru aceasta s-a învrednicit de marea mângâiere de a vedea Chipul blândului și smeritului Mântuitor. Din clipa aceea, viața lui a intrat pe un alt făgaș, căpătând dimensiuni veșnice.

Este greu pentru cineva care deține o poziție cu autoritate să-L urmeze îndeaproape pe Hristos. Chiar și atunci când această autoritate este legitimă și i-a fost încredințată de Biserică, există primejdia și ispita de a dori să stăpânești asupra celorlalți. Dacă preotul nu a ucenicit mai întâi la școala ascultării, este aproape cu neputință să stea înaintea credincioșilor în biserică și să-i binecuvânteze zicând: „Pace tuturor”, și în același timp să păzească neștirbită virtutea smereniei celei asemenea lui Hristos. În istoria monahismului există cazuri de stareți renumiți în ochii lumii, care, atunci când au murit și au fost îngropați, pământul nu le-a primit trupurile. Dimpotrivă, trupurile monahilor simpli sunt primite cu ușurință de pământ.

Puterea și autoritatea nu se potrivesc cu etosul smereniei, al cărui singur scop este acela de a-i ajuta pe oameni pe calea mântuirii. În monahism nu este loc pentru dorința de putere, pentru duhul iubirii de stăpânire. Cunoscând această primejdie, unii sfinți au vădit o împotrivire vrednică de laudă, neprimind să fie hirotoniți. Ei doreau să rămână simpli monahi, liberi a se dăruie pe sine unei vieți isihaste și a chema Numele cel minunat al lui Hristos în inima lor.

Harul Liturghiei învăluie și răpește duhul preotului slujitor. Totuși, de același har se poate învrednici și mo-

8. 2 Pet. 1, 4.

9. Mt. 8, 20.

10. Cf. Lc. 22, 35; Mt. 10, 10.

11. Cf. 1 Pet. 5, 6.

viață”²⁰. El poate spune împreună cu Apostolul Petru: „Argint și aur nu am; dar ce am, aceea îți dau: Numele Domnului Iisus Hristos”²¹.

Monahul care se pogoară pe sine de bunăvoie și se face ca țărâna pământului, smerindu-se până la capăt înaintea lui Dumnezeu și înaintea fraților săi, devine chip adevărat al lui Hristos, purtător al unui mod ipostatic de ființare. Dând mărturie despre smerenia desăvârșită a lui Hristos și despre lărgirea universală a inimii pe care aceasta o aduce cu sine, el devine atât prietenul, cât și ținta lui Dumnezeu prin aceea că aduce toată zidirea înaintea Lui în rugăciune de mijlocire. Prin marea sa dragoste și îndrăzneală înaintea Domnului, monahul se arată a fi persoană adevărată, ipostas adevărat, pentru care Dumnezeu ține și ocrotește lumea.

20. 2 Cor. 2, 16.

21. Cf. *Fapte* 3, 6.

CARACTERUL NELUMESC ȘI ETOSUL MIELULUI LUI DUMNEZEU

Etosul lui Hristos este pilda și „chipul”¹ Fiului lui Dumnezeu întrupat, dumnezeiasca Lui neasemuire, Duhul Său, dragostea Sa până întru sfârșit și negrăita Lui smerenie. Este „ceea ce se poate cunoaște despre Dumnezeu”², firește nu Esența Sa dumnezeiască, ci Energia care izvorăște din Esența Lui, harul cel nesticăcios al Duhului Sfânt.

În neprihănita Biserică a lui Hristos, credincioșii au putința să înțeleagă, prin lucrarea Duhului Sfânt, etosul mai presus de pricepere al Mielului lui Dumnezeu, Care a fost dus la junghiere și jertfit pentru mântuirea neamului omenesc. Această viziune ne este înfățișată în chip limpede îndeosebi în Sfânta Liturghie, însă ea ni se descoperă și în Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție. Uniți în vremea Dumnezeieștii Liturghii într-un singur duh și o singură inimă în Potirul lui Hristos, credincioșii ortodocși își formează limbajul și etosul comun, pe care le cinstesc ca pe moștenirea lor cea mai de preț.

1. Cf. *In.* 5, 37.

2. *Rom.* 1, 19.

Calea lui Dumnezeu

Smerenia lui Dumnezeu și calea Sa au captivat întotdeauna cugetul Cuviosului Sofronie. El merge până într-acolo încât spune cu îndrăzneală că „Dumnezeu este Smerenie”³. Calea pe care Domnul a trasat-o pe pământ pentru om este o cale a kenozei, a deșertării de sine, pe care Sfântul Sofronie a înfățișat-o folosind imaginea piramidei răsturnate⁴. Zidit după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, omul poartă în străfundurile conștiinței sale o nevoie înnăscută de egalitate, dreptate și dragoste. Întrucât aceste idealuri sunt de neatins în mijlocul lumii căzute, Hristos a venit să le așeze din nou pe toate în starea cea dintru început, să dezlege impasurile vieții stricăcioase a omului și să împlinească năzuințele nobile ale făpturii Sale în chipul cel mai sublim: nu prin atotputernicia Sa, care doar l-ar înfricoșa pe om, ci prin totala deșertare de sine a iubirii Sale smerite. Atunci când a venit în lume, El nu S-a îmbrăcat „întru strălucire și în mare podoabă”⁵, ci a luat chip de prunc neputincios și fără apărare, înfășat în scutece. Hristos a lucrat mântuirea lumii prin „slăbiciunea” Sa, prin negrăita Lui smerenie, care este însă „mai puternică decât tăria oamenilor”⁶.

Prin întruparea și pilda Sa dumnezeiască⁷, Hristos a răsturnat întreaga ierarhie a lumii căzute, piramida fi-

3. *Vom vedea pe Dumnezeu precum este*, p. 36.

4. Cf. Arhimandritul Sofronie, *Cuviosul Siluan Athonitul*, trad. Ierom. Rafail Noica, Ed. Accent Print, Suceava, 2013, pp. 251-254.

5. Ps. 103, 2.

6. 1 Cor. 1, 25.

7. Cf. In. 13, 15; 1 Pet. 2, 21.

ințării cosmice, în care „cei puternici domnesc peste cei mai mici și îi stăpânesc”⁸. El, Făcătorul a toate, S-a așezat pe Sine în vârful piramidei răsturnate⁹, adică la baza ei, în punctul cel mai de jos, mai prejos de toată făptura. Mai mult, pogorârea Lui în părțile cele mai de jos ale pământului a făcut ca vârful piramidei răsturnate să ajungă chiar și în cele mai întunecate adâncuri ale iadului.

Acolo, El poartă singur povara de neîndurat a întregii lumi, a fiecărui om în parte, ca să mântuiască lumea. „Hristos pătimește în lumea aceasta”¹⁰, repeta adeseori Sfântul Sofronie. Purtând povara piramidei răsturnate, El împărtășește largirea vieții Sale celor ce-I urmează calea. Scriptura spune: „Ocările celor ce Te ocărăsc pe Tine au căzut asupra Mea”¹¹. Cu alte cuvinte, „făcându-Se pentru noi blestem”¹², Domnul a luat asupra Sa toată nedreptatea, suferințele și tragedia pe care le pricinuiseră păcatul. El a răbdat dreapta noastră osândă la moarte, cu toate că era nevinovat și fără de păcat. Cuviosul Sofronie scrie:

„Neîndoielnicul vârf al Piramidei este Însuși Fiul Omului, singurul, adevăratul, veșnicul Domn; iar El spune despre Sine că «nu a venit să I se slujească, ci să slujească și să-Și dea sufletul răscumpărare pentru mulți» (Mt. 20, 28)”¹³.

Astfel, Hristos a pus început unei noi căi pe pământ, calea lui Dumnezeu care duce la cele de jos și le răstoar-

8. Cf. Mc. 10, 42; Lc. 22, 25.

9. Cf. *Cuviosul Siluan Athonitul*, pp. 251-252.

10. Cf. *Fapte* 26, 23.

11. Ps. 68, 11; Rom. 15, 3.

12. *Gal.* 3, 13.

13. *Cuviosul Siluan Athonitul*, pp. 251-252.

nă pe toate. „Răsturnarea” aceasta a fost una radicală, în stare să aducă ieșirea din impasul morții care asuprea întreg neamul omenesc. Prin ea, omul și-a regăsit menirea dintru început, aceea de a fi purtător de Dumnezeu și de a viețui în părtășie și unire cu Făcătorul său. Întocmai cum în rai Dumnezeu S-a oferit pe Sine lui Adam drept pildă de urmat prin contemplarea nemijlocită a Feței Sale, la fel și acum, prin Unul-Născut Fiul Său, El Se dă pe Sine ca pildă pentru a-l mântui pe om¹⁴. Domnul mărturisește: „V-am dat vouă pildă”¹⁵, adică ne-a dat în Persoana Sa chipul și pilda căii Sale. „Acum Mă voi scula, zice Domnul, îi voi așeza în mântuire, într-o vreme Eu voi vorbi deschis”¹⁶.

Prin pilda Fiului Său, Dumnezeu i-a împărtășit omului o nouă viziune, o nouă viață, un Duh nou, un nou chip de ființare; i-a arătat calea către Împărăția Sa cea veșnică. După ce a răsturnat preceptele Legii celei vechi, El a statornicit legea cea nouă a căii Sale, care duce la împăcarea omului cu Dumnezeu și la dobândirea harului. Această nouă lege, care s-a descoperit în Persoana Domnului Iisus¹⁷, constă doar în smerenie și este în măsură să ofere rezolvarea la toate greutățile vieții. Ea poate să tămăduiască inima omului de toată stricăciunea și să o deschidă spre a primi Lumina Mângâietorului și a deveni pe veci sălașul Lui. Poate să-l rezidească pe om, să-l facă dumnezeu după har și să-l călăuzească la unirea veșnică cu Dumnezeu.

14. Cf. Sfântul Grigorie Palama, *Omilii*, vol. 1, Omilia 16, 9, trad. Dr. Constantin Daniel, Ed. Anastasia, București, 2012, pp. 186-187.

15. *In.* 13, 15.

16. *Ps.* 11, 5 (*Sfânta Scriptură* în traducerea IPS Bartolomeu Anania).

17. Cf. *Mt.* 17, 5.

Prin adâncă Lui deșertare de Sine și prin jertfa Sa cea de nepătruns, Domnul i-a dat omului puțința să atingă „ultimul grad al desăvârșirii”¹⁸, vestind cu îndrăzneală taina căii Sale: „Cine se va înălța pe sine se va smeri, și cine se va smeri pe sine se va înălța”¹⁹; „Cel care slujește este mai mare decât cel care stă la masă”²⁰ și „Cel ce vrea să fie întâi între voi, să fie tuturor slugă”²¹.

Făcătorul tuturor S-a pogorât pe pământ pentru a răsturna valorile lumii acesteia și „a le face pe toate noi”²². Din clipa Întrupării Cuvântului, calea pentru tot omul este Însuși Fiul lui Dumnezeu. Atunci când prorocii Vechiului Testament au întrezărit calea lui Dumnezeu și mai cu seamă faptul că Însuși Mesia avea să devină această cale, au strigat cu mare însuflare: „Milostivește-Te spre noi [...] ca să cunoaștem pe pământ calea Ta, în toate neamurile mântuirea Ta”²³. Astfel, prin Hristos, calea lui Dumnezeu a încetat să mai fie pentru om o idee abstractă, devenind o Persoană, Persoana Fiului celui Unuia-Născut al lui Dumnezeu, Care a zis: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața”²⁴.

La fel, mântuirea nu este ceva abstract, nici ceva obiectiv. Ea nu constă în simpla respectare a unor principii sau legi, ci în împlinirea legământului personal pe care omul l-a încheiat cu Dumnezeu. Mântuirea este Domnul Însuși. Hristos este atât raiul, cât și iadul pentru

18. *Cuviosul Siluan Athonitul*, p. 251.

19. *Mt.* 23, 12; *Lc.* 14, 11.

20. Cf. *Lc.* 22, 27.

21. Cf. *Mc.* 10, 44.

22. Cf. *Apoc.* 21, 5.

23. Cf. *Ps.* 66, 2.

24. *In.* 14, 6.

fiecare dintre noi, potrivit legăturii pe care o avem cu El. Înfațișând negrăita fericire de a-L cunoaște pe Domnul și calea Lui, Sfântul Ioan Evanghelistul spune: „Am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr”²⁵.

Atunci când S-a pogorât din slava Lui cea veșnică și „S-a pus întru mântuire”²⁶, Domnul cerului și al pământului S-a înfațișat în „chip de rob”²⁷ și ca „unul ce slujește”²⁸, săvârșind acest act suprem de smerenie din iubire de oameni. Noua ierarhie și legea harului lui Hristos au zguduit din temelii toată zidirea. Întreaga viață a Domnului pe pământ, fiecare cuvânt și purtare a Lui în vremea petrecerii Sale în trup a fost o judecată pentru om. El Însuși a zis: „Spre judecată am venit în lumea aceasta”²⁹, nu pentru că dorea să-l judece pe om, ci pentru că Lumina Sa dumnezeiască descoperă întunericul în care trăiește acesta³⁰. Hristos a venit ca Lumină în lume³¹; El este în același timp și lumină și judecată, căci dezvăluie starea și gândurile omului căzut. De aceea, cu puțin timp înainte de cinstitele Lui Patimi a zis: „Vine stăpânitorul acestei lumi și el nu are nimic în Mine”³².

Fiecare cuvânt al Domnului a pricinuit un cutremur în inima omului, răsturnând perspectiva logicii omești căzute, pentru a tămădui întreaga ființă a făpturii Sale printr-o nouă înțelepciune, înțelepciunea Cru-

25. *In.* 1, 14.

26. Cf. *Ps.* 11, 5 (*Sfânta Scriptură* în ediția de la 1914).

27. *Filip.* 2, 7.

28. *Lc.* 22, 27.

29. *In.* 9, 39.

30. Cf. *Mt.* 4, 16.

31. Cf. *In.* 12, 46.

32. *In.* 14, 30.

cii: „Fericți cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăția cerurilor. Fericți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia. Fericți cei blânzi, cei ocărăți și prigonți.” Fericți cei împotriva cărora oamenii vor zice „tot cuvântul rău, mințind din pricina Numelui Domnului”, căci, prin puterea Învierii Sale, întru ei va împărăți bucuria și veselia³³.

Calea Domnului este calea unei pogorări de neînțeles pentru om, calea smereniei desăvârșite, așa cum se vedește în chip limpede din toate evenimentele care au avut loc în vremea dumnezeieștilor Lui Patimi. Toți cei ce caută Fața Domnului și bogăția nestrăicătoare a prezenței Sale pășesc cu râvnă și însuflare pe această cale îngustă, dar minunată, în care suferințele se îngemănează cu „bucuria negrăită și preamărită”³⁴. Ei pășesc cu smerenie către cele de jos, știind că poruncile Domnului nu sunt grele³⁵, căci, de îndată ce vor pătrunde în prezența Lui, calea aceasta va deveni o creștere dinamică, după cuvântul Mântuitorului: „Cel ce a fost credincios peste puține, peste multe se va pune”³⁶.

Cei ce-L urmează cu credincioșie pe Hristos se grăbesc spre vârful piramidei răsturnate, spre camera de nuntă a lui Hristos, unde gustă o cu totul altă viață și contemplă o cu totul altă Lumină³⁷. Acolo adie suflarea lină și mireasma Duhului Sfânt. Acolo ei află negrăita fericire a unirii cu Mirele Hristos. Acolo harul izvorăște din adâncurile smereniei, deschizând înaintea duhului omului zările nesfârșite ale iubirii dumnezeiești.

33. Cf. *Mt.* 5, 3-12.

34. Cf. *1 Pet.* 1, 8.

35. Cf. *1 In.* 5, 3.

36. Cf. *Mt.* 25, 23.

37. Cf. *Cuviosul Siluan Athonitul*, p. 253.